

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEM ARCHIEF T.H.V. HET RONDPUNT AAN DE EUROPALAAN MET DE KELTENLAAN EN DE PIETER GORUSSTRAAT TE ZELE (PROVINCIE OOST- VLAANDEREN)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ARCHEOLOGIENOTA

ABO Archeologische Rapporten 1498

Rapport opgemaakt door: Chantal De Jaeger

Derbystraat 55

B-9051 Gent (SDW)

februari 2021

Dossiernr. (intern) 30398

Dossiernr. (extern) 23473

OE: 2021B227/2021B230

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief t.h.v. het rondpunt aan de Europalaan met de Keltenlaan en de Pieter Gorusstraat te Zele (provincie Oost-Vlaanderen).

Auteur

Chantal De Jaeger en Jan Coenaerts

Initiatiefnemer

Aquafin nv

Projectnummer

- 30398 (intern)
- 2021B227 (Agentschap Onroerend Erfgoed: bureaustudie)
- 2021B230 (Agentschap Onroerend Erfgoed: landschappelijke boringen)
- 23.473 (extern dossiernummer)

Plaats en Datum

Gent, februari '21

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 1498

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
Versie	Datum	Status
V0	18/02/2021	Interne draft
V1	19/02/2021	Externe draft/definitieve versie
V2	19/02/2021	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Chantal De Jaeger
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Jan Coenaerts
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

DEEL 2	Programma van maatregelen	4
1	Gemotiveerd advies.....	5
2	Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering	6
3	Kwaliteitscontrole en ondertekening	7

DEEL 2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 GEMOTIVEERD ADVIES

Landschappelijke gegevens:

Het studiegebied is gelegen op twee percelen (1591C en 1592D) tussen de zandrug van Zele en de Beneden-Schelde nabij Dendermonde. Het ligt dan ook in de Zandstreek binnen de Vlaamse Vallei en wordt gekenmerkt door het Sdh-bodemtype op de bodemkaart, een **postpodzol**, meer bepaald een matig natte lemige zandgrond met verbrokkelde humus en/of ijzer B-horizont. Het maaiveld reikt er gemiddeld ca. +4mTAW en er is sprake van microreliëf met een lichte, natuurlijke afhelling vanuit het centrum richting de sloten aan de perceelranden in het noorden en oosten. De westelijke en zuidelijke perceelranden zijn dan weer **antropogeen verhoogd** tijdens de sub-recente wegeniswerken aan de Europalaan (2008-2011) waarbij de beide percelen deels zijn opgegaan in nieuwe verkeersinfrastructuur (rondpunt aan de Europalaan en keerpunt aan de Pieter Gorusstraat). De ontubbeling van de Europalaan in de periode van 2000-2003 en deze recentere verkeersinfrastructuurwerken hebben sporen nagelaten in de bodem op perceel **1592D**, het zuidelijke deel van het studiegebied: hier bleek tijdens het landschappelijk booronderzoek sprake van **uitgebreide bodemverstoring**, zowel in de oppervlakte als in de diepte (tot minimaal -70cm-MV). Het perceel **1591C** of het noordelijk deel van het studiegebied vertoonde dan weer een **vrij goed tot zelfs intacte bodembewaring**. Bij boring 3 werden duidelijke kenmerken van een postpodzol geregistreerd met een Ap-E-B-C sequentie. Elders op het perceel is geen E-horizont waargenomen maar is er wel nog een deels bewaarde B-horizont of ten minste een BC-horizont aangetroffen. Van belang hier is ook de gemiddelde diepte van de **Ap-horizont**, die hier **tussen 45cm en 50cm-MV** reikt. Historisch-landschappelijk gezien zijn verder ook nog de Vrouwegote(l) langs de Pieter Gorus “dreef” (stuk van de Pieter Gorusstraat ten noorden van het rondpunt, uitlopend op het keerpunt) zeker belangrijke elementen waarlangs het studiegebied is gelegen.

Historisch-archeologische gegevens:

Hoewel de Pieter Gorusstraat een onderdeel vormt van de **eeuwenoude verbindingsweg tussen Gent en Dendermonde**, zijn er geen CAI-meldingen in de onmiddellijke omgeving van het studiegebied langs deze deels bewaarde dreef die reeds op de Ferrariskaart (ca. 1771-1778) is gekarteerd. Bij de aanleg van de Keltenlaan en nabij de aansluiting op het rondpunt aan de Europalaan, vlakbij het studiegebied zijn er echter wel meerdere vondsten gedaan uit verschillende archeologische perioden (CAI-ID 31507): resten uit de **ijzertijd, vroeg- en midden-Romeinse tijd en de vroege middeleeuwen** getuigen hier van een **quasi ononderbroken aanwezigheid van de mens** al sinds de metaaltijden. Er zijn immers verder nog binnen een straal van 1 km meldingen van vondsten uit de **16de eeuw** (CAI-ID 225988) en **nieuwe tijd** (CAI-ID 164660 en CAI-ID 225967). Ook de burgerhuizen en andere bouwkundige erfgoedelementen nabij de Dijkstraat zo'n 500m ten zuiden van het studiegebied getuigen van een rijk historisch verleden in de omgeving dat doorzette **tot de nieuwste tijd**. Behalve bij de baggerwerken aan de Schelde hier in verspoelde context (CAI-ID 32814) is slechts één melding van een steentijdvondst binnen een straal van 1 km ten noorden van de Schelde: het betreft een fragment gepolijste bijl uit het neolithicum (CAI-ID 37088). Ten zuiden van de Schelde zijn bij de Sint-Onolfs-Polder nog laatneolithische en vroege bronstijdvondsten gedaan (CAI-ID 31986). Verder op méér dan 1 km afstand, op de iets noordelijkere gelegen zandrug van Zele zijn de CAI-meldingen uit de metaaltijden veel talrijker, en ten zuiden van de Schelde nabij Dendermonde komen ook vele CAI-meldingen uit de steentijden voor. Door de grotere afstand enerzijds en de andere landschappelijke context anderzijds zijn deze weinig relevant voor het studiegebied.

2 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Tijdens het landschappelijk booronderzoek werd een sterk verstoorde bodem aangetroffen in het zuidelijk deel van het studiegebied (perceel 1592D). Het potentieel op enig bewaard bodemarchief wordt hier dan ook als **verwaarloosbaar** geacht. Ten noorden van de landweg die het studiegebied doorkruist van west naar oost, op perceel 1591C is de bodembewaring veel beter en konden lokaal de typische kenmerken van een postpodzolbodem worden waargenomen. Op basis van deze veldgegevens en de CAI-meldingen samen met het beschikbare historisch kaart- en beeldmateriaal blijkt enkel het noordelijk deel van het studiegebied (perceel 1591C) een reëel potentieel tot kennisvermeerdering te hebben voor de **metaaltijden tot de middeleeuwen**. Het bodemarchief op perceel 1591C komt echter **niet onder bedreiging** te staan van de geplande werken: doordat enerzijds de Ap-horizont hier tot minimum 45cm-MV onder het maaiveld reikt en anderzijds de aanleg van het terrein voor grondverbetering **in ophoging** zal gebeuren, kan met een **totale buffer van minimum 85cm** de **potentiële vernielende impact** op het eventuele bodemarchief voor sporen vanaf de metaaltijden als **nihil** worden beschouwd. De werkvloer zal immers bestaan uit een met geotextiel omwikkelde zandlaag van 20cm met daarop een laag van 20cm steenslag. Wat betreft de **steentijden** wordt het potentieel op kennisvermeerdering hier als **zeer laag** ingeschat: er zijn zo goed als geen relevante steentijdmeldingen in de omgeving en de toplaag (Ap) is bovendien door landbouwactiviteiten geroerd, op sommige plaatsen zelfs tot in de B-horizont (boring 1). Daar er geen afgravingen gepland zijn tijdens de werken is er verder ook **geen dreiging voor eventuele vernietiging** van steentijdmateriaal, wat hier weinig waarschijnlijk is.

Hierdoor adviseren wij geen verdere maatregelen (vrijgave) van het projectgebied.

3 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		18 februari 2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		18 februari 2021
Jan Coenaerts	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		18 februari 2021